

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของรัฐในการสร้างคน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การศึกษาจึงเป็นกลไกของความเจริญทางเศรษฐกิจและเป็นวิธีสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นมิได้มีผลมาจากการลงทุนทางวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการลงทุนในการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ โดยการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ (พฤทธิ ศิริบรรณเพ็ทท์. 2528 : 29-30) ซึ่งการลงทุนทางการศึกษา เป็นการลงทุนเพื่อบำรุงรักษาและสะสมทักษะ ความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ให้สามารถเพิ่มผลผลิตในอนาคต โดยที่บทบาทของการศึกษาจะอยู่ในรูปของทักษะที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์ การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการสร้างหรือสะสมทุนมนุษย์ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงมองในแง่ทางสังคมวิทยา และมนุษย์วิทยาเท่านั้น ความรู้และทักษะเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้น ส่วนใหญ่มาจากความรู้และทักษะของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าอุปสรรคใหญ่หลวงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การไม่รู้หนังสือ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจะก้าวหน้าไปในอัตราและตามระยะเวลาที่กำหนดนั้น ส่วนหนึ่งจึงอยู่กับความรู้และทักษะ นักเศรษฐศาสตร์จึงเรียกการลงทุนด้านมนุษย์ (Human Investment) โดยให้การศึกษาว่า เป็นการสร้างสิ่งมูลฐานทางสังคม (Social Infrastructure) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อนำไปให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าไปได้ (อัมพร วิจิตรพันธ์. 2540 : 18)

กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงเห็นสมควรกำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนภาคเอกชน ในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน ในขณะเดียวกันเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาในสังคมด้วยการให้โอกาสแก่นักเรียน นักศึกษาที่ด้อยโอกาส จึงเห็นสมควรกำหนดเป็นนโยบายให้ภาครัฐบาลสนับสนุนทางการเงิน โดยการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้น้อย จากนโยบายทั้งสองดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องและเกื้อหนุนกัน

จึงเสนอเป็นมาตรการส่งเสริม 3 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน และการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเอกชน รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2548 : 1)

เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 คณะรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี) มีมติเห็นชอบโครงการจัดตั้ง “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา” โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ 3 หน่วยงาน คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย เริ่มให้นักเรียน นักศึกษากู้ยืมได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมาบนพื้นฐานของหลักการ ดังนี้ (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2548 : 1)

1. เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นแก่ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ซึ่งคือโอกาสทางการศึกษา อันจะมีส่วนสำคัญในการยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน และเป็นการสนองต่อนโยบายกระจายรายได้

2. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาาระบบการศึกษาทางด้านอุปสงค์ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของประชาชน

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อนำมาจัดสรรให้กับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 ถึงปัจจุบัน และในการจัดสรรเงินให้กู้ยืมแก่นักศึกษานักศึกษาจะได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง ค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาได้ทำการจัดสรรเงินในส่วนนี้ตามจำนวนที่สถานศึกษาเรียกเก็บ โดยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โอนเงินเข้าบัญชีของสถานศึกษาโดยตรง ส่วนที่สอง ค่าครองชีพ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากำหนดให้นักศึกษาระดับอุดมศึกษากู้ยืมได้ 2,000 บาทต่อเดือนหรือ 24,000 บาทต่อปี ในส่วนของค่าครองชีพจะโอนเข้าบัญชีส่วนตัวของนักศึกษา เพื่อให้ศึกษานำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันระหว่างการการศึกษา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการศึกษา การพัฒนาประเทศมุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะด้านคุณธรรม และจริยธรรม ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยและนักศึกษาในปัจจุบัน เพราะด้วยวัยของนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีการเรียนรู้สังคมจากเพื่อนฝูง จากสื่อต่าง ๆ มากมาย เป็นวัยที่อยากรู้

อยากเห็น อยากลองของแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ยากดูกว่าเขย ล้าสมัย ไม่ทันสมัย จึงต้อง
 ทำตัวให้ทันสมัย ทั้งเรื่องของทรงผม หน้าตา เสื้อผ้า เครื่องประดับ สถานที่ท่องเที่ยวพบ
 เพื่อนฝูง ซึ่งการทำตัวทันสมัย ตามแฟชั่นให้ทันสมัย เป็นเรื่องที่ต้องใช้เงินทอง ไม่น้อย และ
 การที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โอนเงินค่าครองชีพเข้าบัญชีของนักศึกษาโดยตรง
 นักศึกษาอาจนำเงินไปใช้จ่าย ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
 เนื่องจากสถานศึกษาไม่สามารถตรวจสอบ ควบคุมและดูแลการใช้จ่ายเงินค่าครองชีพได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษา
 ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการใช้จ่ายเงินในการดำเนิน
 ชีวิตประจำวันระหว่างการศึกษาอย่างเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งที่ผ่านมามาสถาบันการพลศึกษา ยังไม่
 มีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมปลูก
 จิตสำนึกในการใช้จ่ายเงินของนักศึกษา และเพื่อเป็นประ โยชน์ต่อการบริหารจัดการงาน
 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษา
 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินจากกองทุน
 เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืม
 เพื่อการศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพครอบครัวและสภาพเศรษฐกิจ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ
 การศึกษา ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กู้ยืมเงิน

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ชั้นปีที่ 1 – 4 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2552 รวมทั้งสิ้น 550 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ชั้นปีที่ 1 – 4 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 226 คน โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 : 608-609) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

2. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม 2552 รวมระยะเวลา 3 เดือน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วิทยาเขต ระดับชั้นปี คณะ ภูมิภาค

4.1.2 ปัจจัยสภาพครอบครัวและสภาพเศรษฐกิจ ประกอบด้วย สถานภาพบิดามารดา จำนวนพี่น้องในวัยเรียน ผู้อุปการะด้านการเงิน รายได้บิดามารดาต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้อุปการะ ลักษณะที่พัก

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน หมายถึง การกระทำของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้จ่ายเงินในระหว่างที่กำลังศึกษา ประกอบด้วย

1. การใช้จ่ายเงินในส่วนที่จำเป็นสำหรับการครองชีพระหว่างเรียน หมายถึง การนำเงินที่ได้จากผู้ปกครองและเงินค่าครองชีพที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไปใช้จ่ายในการศึกษาที่นอกเหนือจากที่สถานศึกษาเรียกเก็บ และเพื่อใช้จ่ายในส่วนที่จำเป็นระหว่างการศึกษา ได้แก่ ค่าชุดและอุปกรณ์การเรียน ค่าอาหารประจำวัน

ค่าที่พักอาศัย ค่าพาหนะ ค่าของใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการนำเงิน ไปช่วยเหลือครอบครัว และการใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การกู้ยืม และภาระหนี้ในอนาคต

2. การใช้จ่ายเงินในส่วนที่ไม่จำเป็นสำหรับการครองชีพระหว่างเรียน หมายถึง การนำเงินที่ได้จากผู้ปกครองและเงินค่าครองชีพที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไปใช้จ่ายในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและไม่จำเป็นระหว่างการศึกษา ได้แก่ ค่าเสื้อผ้าและเครื่องประดับ ค่าโทรศัพท์ ค่าผ่อนชำระสินค้า ค่าเครื่องสำอางค์ การเที่ยวสถานบันเทิง เล่นพนัน การสังสรรค์ การชำระหนี้ในระบบ ตลอดจนการใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา และการเบิกถอนเงินในบัญชี

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดเฉพาะบุคคลของนักศึกษา ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ วิทยาเขต ระดับชั้นปี คณะ ภูมิภาค

ปัจจัยสภาพครอบครัวและสภาพเศรษฐกิจ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์และรายได้ของสมาชิกในครอบครัว ของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ สถานภาพบิดามารดา จำนวนพี่น้องในวัยเรียน (ไม่รวมนักศึกษา) ผู้อุปการะด้านการเงิน รายได้บิดามารดาต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้อุปการะ ลักษณะที่พัก

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 4 ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในปีการศึกษา 2552 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ที่มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์กู้ยืมเงิน เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งประกอบด้วย 4 วิทยาเขต คือ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชัยภูมิ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี และสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ สำหรับการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการใช้จ่ายเงินให้กับนักศึกษา

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงิน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อนำข้อมูล ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับระเบียบและหลักเกณฑ์การพิจารณาให้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

3. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพครอบครัวและสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งจะได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาให้ทุนกับผู้กู้รายใหม่ และรายเก่าต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางการควบคุมการใช้จ่ายของนักศึกษาที่กู้ยืมให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

4. ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารและปรับปรุงการดำเนินงาน